

קול קורא - עקרונות לאסדרת שוק למתקני ייצור ואגירה ברשת החלוקה

א. רקע ותקציר

בשנים הקרובות צפויים להשתלב ברשת החלוקה מתקני ייצור רבים. עד היום, מרבית מתקני הייצור ברשת החלוקה שולבו באמצעות מכסות תעריפיות לטכנולוגיות שונות, כאשר בשנים האחרונות חלק מהמכסות והתעריפים נקבעו בהליכים תחרותיים שפורסמו על ידי הרשות. מסמך זה נועד להתוות עקרונות אסדרה רוחבית למתקני ייצור ואגירה שישתלבו ברשת החלוקה. מטרת האסדרה לקבוע כללים בסיסיים ורוחביים לפעילותם של מתקני ייצור מבוזרים בכל הטכנולוגיות, כחלק משוק חשמל תחרותי ויעיל. עם כניסת הכללים לתוקף, מתקני הייצור השונים יוכלו להשתלב על בסיסם, ללא צורך בפרסום מכסות כאלו או אחרות על ידי הרשות. כללי האסדרה יהיו תקפים גם למתקני ייצור ברשת החלוקה שיסיימו תקופת תעריף במסגרת אסדרות קודמות.

לאור העובדה שחלק ניכר ממתקני הייצור והאגירה הצפויים להתחבר לרשת החלוקה ישתלבו בחצרי צרכנים, העקרונות המוצגים במסמך זה תקפים למתקנים המשולבים בחצר צרכן, כמו גם למתקני ייצור המחוברים ישירות לרשת המחלק. יצוין שבעוד שעקרונות האסדרה המפורטים להלן יהיו את עיקר הפעילות של מתקנים המוקמים ברשת החלוקה, אין בעקרונות אלו כדי למנוע קביעת אסדרות אחרות או נוספות ככל הנדרש למתקנים אלו. כמו כן, בשלב ראשון העקרונות המפורטים להלן לא יחליפו את האסדרה התעריפית הקיימת למתקנים פוטו-וולטאים במתח נמוך ובכוונת הרשות לפרסם הצעת החלטה לשימוע להארכת האסדרה לשנת 2022. לאור זאת, העקרונות המוצגים כאן לא נוגעים בשלב זה למתקנים פוטו-וולטאים במתח נמוך ולמתקנים אלו ניתנת התייחסות נפרדת במסגרת המסמך.

עיקרי העקרונות המוצעים הם כמפורט להלן:

1. מתקני הייצור והאגירה שיפעלו במסגרת אסדרה זו הם יצרנים בהעמסה עצמית, כלומר הם יכולים לקבוע את העומס שבו הם מעוניינים לפעול והמחלק רשאי לשנות עומס זה רק למתקנים המחוברים במתח גבוה על בסיס הצעות מחיר המוגשות למחלק.
2. בהתאם, מתקני ייצור במתח גבוה יחויבו בהגשת תכנית ייצור וצריכה של צרכן החצר ויקבלו תכנית העמסה פרטנית מהמחלק. יצרנים במתח נמוך יהיו פטורים מהגשת תכנית למחלק ולא יקבלו תכנית העמסה מהמחלק.
3. ככלל, התשלום למתקנים במתח גבוה עבור אנרגיה יהיה מבוסס על מחיר השוק. בנוסף ישולמו תשלומי זמינות למתקנים אלו בגין זמינות שמועמדת לרשות המחלק באופן שיפורט להלן.
4. במקומות צרכנות שהמנייה לא תומכת בחישוב מחיר על בסיס חצי שעות, התשלום עבור אנרגיה מוזרמת לרשת יהיה תעריף רכיב הייצור של מקום הצרכנות (רכיב ייצור תעו"ז או אחיד), כאשר למתקני אגירה ישולם בנוסף התעריף המערכתי על אנרגיה המוזרמת לרשת.
5. צרכנים יוכלו להעביר את התשלומים שמגיעים להם מהמחלק עבור הייצור לצדדים שלישיים ובפרט למספקים, ולמעשה לבצע עסקאות בילטרליות כחלופה למכירה לרשת.
6. מספק פרטי שבחצרי צרכניו יותקנו מתקני ייצור או אגירה אשר תחול עליהם אסדרה זו ידווח בתכנית הצריכה המוגשת למנהל המערכת את הצריכה הצפויה של כל צרכניו, בניכוי הייצור הצפוי ממתקני ייצור של צרכניו אשר שויכו למספק. במקרה כזה, אנרגיה שמיוצרת על ידי מתקני הייצור

המשויכים, תנוכה מהחשבון של המספק ולא ישולם עבורה תמורה ליצרן. מובן שעל אנרגיה שהוזרמה לרשת ומקוזזת באופן האמור ישולם על ידי המספק תעריף הרשת הרלוונטי.

אין בקביעת העקרונות של אסדרה זו בכדי למנוע תמיכה נוספת במתקני ייצור של אנרגיות מתחדשות לרבות באמצעות מנגנוני feed in premium, feed in tariff ואחרים או בהשתלבות באסדרות אחרות ככל שיהיה בכך צורך.

יצוין כי תעריף הזרמה לרשת בגובה רכיב הייצור התעו"זי במקום הצרכנות מתאפשר רק כאשר התעו"ז משקף היטב את עלות ייצור החשמל בשעות השונות, ומכאן שעדכון התעו"ז הכרחי לקביעת תעריף זה.

ב. צרכן במתח גבוה

1. עקרונות תפעוליים

1. יצרן במתח גבוה יגיש תכנית ייצור למחלק ויקבל ממנו תכנית העמסה.
2. תכנית הייצור המוגשת על ידי יצרן במתח גבוה תהיה זהה לתכנית הייצור שמוגשת על ידי יצרן ברשת ההולכה כמפורט באמת מידה 106ב, אך היא תוגש למחלק ולא למנהל המערכת.
3. המחלק יחזיר ליצרן תכנית העמסה פרטנית יום מראש וכן יהיה רשאי לתקן את תכנית העמסה בזמן אמת בדומה לאפשרות הקיימת למנהל המערכת כלפי יצרנים בהולכה ובהתאם לקבוע באמת מידה 106ג.

2. התחשבות ותשלומים עבור זמינות ואנרגיה

1. התשלום עבור אנרגיה מוזרמת לרשת יהיה מחיר SMP יום מראש ובמקרים של חריגות מהתכנית, ההתחשבות תיעשה לפי מחיר זמן אמת עבור האנרגיה החסרה/ עודפת (להלן – 'מחיר השוק'). מתקני אגירה יקבלו בנוסף למחיר השוק גם את התעריף המערכתי (כיוון שעבור החשמל שנאגר כבר שולם התעריף המערכתי בעת טעינתו).
2. למתקני הייצור והאגירה ישולמו תעריפי זמינות בגובה התעריף המשלים כפי שנקבע בהחלטה 60105 עבור ההספק שעומד לרשות המחלק בשעות שיא ביקוש נטו. יצוין שלאחר עדכון תעריף התעו"ז הרשות מתכוונת לתקן את אופן החישוב של התעריף המשלים כמפורט להלן:
 - הרכיב המשתנה של התעריף המשלים יכסה את כל הפער בין רכיב הייצור לבין ה-SMP (ולא 50% בלבד כפי שקבוע כיום).
 - הרכיב המשתנה של התעריף המשלים יחושב באופן זהה לכלל המספקים על בסיס הצריכה המשקית ולא על בסיס הצריכה של צרכני המספק בלבד. באופן זה הרכיב המשתנה יהיה זהה בין כלל המספקים במשק.
 תשלומי הזמינות ישולמו בהתאם למפורט להלן:
 - מתקני ייצור – תשלומי הזמינות ישולמו עבור הספק שהועמד כזמינות למחלק לפי דיווח היצרן בניכוי הספק שיוצרה ממנו אנרגיה ששימשה לצריכה בחצר הצרכן. ייקבעו מנגנונים לוודא את הצהרת הזמינות של היצרן במקרה זה.
 - מתקני אגירה – תשלומי הזמינות יחושבו לפי קיבולת האגירה הפנויה של המיתקן בניכוי אנרגיה שיוצרה על ידי מתקן האגירה לחצר הצרכן בשעות שיא הביקוש נטו.

3. מספק פרטי שבחצרי צרכניו יותקנו מתקני ייצור או אגירה אשר תחול עליהם אסדרה זו יוכל לשייך את מתקני הייצור אליו ולדווח בתכנית הצריכה המוגשת למנהל המערכת את הצריכה הצפויה של צרכניו בניכוי הייצור הצפוי ממתקני הייצור של צרכניו. כלומר, אנרגיה שמיוצרת במתקני הייצור המשויכים תנוכה מחשבון הצריכה של המספק ולא תשולם עבורה תמורה ליצרן. לעניין זה יובהר שהמספק יכול להתקשר גם עם יצרנים ולרשום אותם כצרכניו ובכך להקטין את רכישות החשמל שלו ממנהל המערכת. כמוכן שבמקרה כזה לא ישולמו גם תעריפי זמינות עבור הספק שיוצרה ממנו אנרגיה עבור הקיזוז (כלומר, תשלומי הזמינות ישולמו עבור הספק שהועמד כזמינות למחלק בניכוי ההספק שיוצרה ממנו אנרגיה לצריכה בחצר הצרכן או לקיזוז מחשבון הצריכה של המספק).
4. היצרן/ צרכן יוכל להעביר את זכות התשלומים המגיעים לו עבור זמינות ואנרגיה מוזרמת לרשת לכל צד ג' ובפרט למספק כפי שתואר לעיל. באופן זה מצד אחד מתאפשרת דה-פאקטו עסקה בילטרלית בין מתקני ייצור לצרכנים ומצד שני נשמר התמריץ ליצרן אנרגיה במחיר השוק.

ג. יצרן במתח נמוך

ג.1. עקרונות תפעוליים

יצרן במתח נמוך, לרבות יצרן אגירה, יהיה פטור מהגשת תכניות ייצור ולא יקבל תכנית העמסה מהמחלק.

ג.2. התחשבות ותשלומים עבור הספק ואנרגיה

1. לעניין זה יש צורך להפריד בין צרכנים לפי סוג המנייה המותקנת במקום הצרכנות:
- א. **צרכן עם מונה אחיד (או עם מונה רציף אשר משויך לחח"י ומתחשבן לפי תעריף אחיד):** התשלום עבור אנרגיה מוזרמת לרשת יהיה זהה לרכיב הייצור של הצרכן (רכיב ייצור - אחיד), מתקני אגירה יזוכו בנוסף בגין התעריף המערכתי עבור החשמל המוזרם לרשת על ידם.
- ב. **צרכן עם מונה תעו"ז:** התשלום עבור אנרגיה מוזרמת לרשת יהיה זהה לרכיב הייצור של הלקוח (רכיב ייצור - תעו"ז). מתקני אגירה יזוכו בנוסף בגין התעריף המערכתי עבור החשמל המוזרם לרשת על ידם.
- ג. **צרכן עם מנייה חכמה המשויך למספק פרטי:** ככל שמוחקן מונה חכם במקום הצריכה ומקום הצרכנות משויך למספק פרטי, המספק יוכל לקזז את האנרגיה המוזרמת לרשת מהמיתקן מתכנית הצריכה שלו. מתקני אגירה יזוכו בנוסף בגין התעריף המערכתי עבור החשמל המוזרם לרשת על ידם.
2. הצרכן יוכל להעביר את זכות התשלומים המגיעים לו עבור אנרגיה מיוצרת לכל צד ג' ובפרט למספק. באופן זה מצד אחד מתאפשרת דה-פאקטו עסקה בילטרלית בין מתקני ייצור לצרכנים ומצד שני נשמר התמריץ ליצרן אנרגיה מול מחיר השוק.

ג.3. מתקנים פוטו וולטאיים במתח נמוך

כאמור האסדרה המוצעת לא תחול בשלב ראשון על מתקנים פוטו וולטאיים במתח נמוך. הרשות שוקלת לקבוע בעתיד למתקנים אלו תעריף שישתנה ברמה חודשית או רבעונית עבור הזרמת חשמל לרשת שיבוסס על התחזית של מחירי השוק והרכיב המשתנה של התעריף המשלים בהתאם לפרופיל הייצור הנורמטיבי של מתקן פוטו-וולטאי. צרכן בעל מונה חכם המשוך למספק פרטי יוכל לשייך את המיתקן למספק לטובת קיזוז האנרגיה המיוצרת על ידו מהאנרגיה הנצרכת על ידי צרכני המספק. עקרונות אלו מצריכים חישוב של פרופיל ייצור נורמטיבי ולכן בעלי מידה של סיבוכיות, כיוון שמתקנים פוטו-וולטאיים צפויים להשתלב באופן משמעותי במתח הנמוך וכיוון שלהם פרופיל ייצור ייחודי יש הצדקה לחשב את פרופיל הייצור הנורמטיבי עבורם ולבסס את ההתחשבות על בסיס פרופיל זה, בעוד שעבור טכנולוגיות אחרות אין להערכת הצוות המקצועי הצדקה לחשב את הפרופיל כאמור.

ד. ממשקים עם הסדרות קיימות

מקרה של ריבוי מתקנים במקום צרכנות ברשת החלוקה מוסדר באמת מידה 221, כאשר על מנת ליישמה יידרש צרכן עם ריבוי מתקנים להתקין מונים רציפים על כלל מתקני הייצור ובנקודת החיבור לרשת. בשלב זה לא נמצאו התאמות שנדרשות לאמת המידה על מנת לאפשר את העקרונות המוצעים, אך הצוות המקצועי ברשות מעוניין לקבל התייחסות לכך במסגרת קול הקורא.